

Nota route naar meer preventief en frequent testen van mensen zonder klachten met antigeensneltesten ten behoeve van veilig werken en veilig studeren

Aanleiding

Momenteel is het testbeleid erop gericht om mensen met klachten en/of een bekende blootstelling of hoog risico daarop te testen. Naast het risicogericht testen, dat primair tot doel heeft om het virus te bestrijden, kan ook meer preventief en frequent getest worden met antigeensneltesten van mensen zonder klachten en zonder bekende blootstelling. Deze verbreding van het testbeleid biedt mogelijkheden voor veiliger werken en studeren door besmettingen sneller te identificeren, vroegtijdig te kunnen starten met het traceren van besmette personen en daarmee uitbraaksituaties te voorkomen.

Advies

Asymptomatisch testen

- Geadviseerd wordt een verbreding van het landelijk testbeleid op te nemen in de aankomende Kamerbrief, waarbij wordt aangegeven dat het kabinet, in stappen, meer preventief en zo nodig frequent testen bij mensen zonder klachten en bekende blootstelling mogelijk wil maken.
- Aanvankelijk zal dit, met vanwege de lockdown, enkel mogelijk zijn bij bepaalde werkzaamheden, waarbij met de inzet van antigeensneltesten door de werkgever of instelling werknemers en studenten zonder klachten preventief getest kunnen worden (bijvoorbeeld voedselvoorziening, openbare orde, productiebedrijven, logistiek, onderwijs). De uitvoering ligt dus niet bij de GGD'en.

Veiliger werken

- Geadviseerd wordt om voor testen in de publieke sector (bijv. politie, onderwijs), voor werkzaamheden die altijd doorgaan ook tijdens de lockdown, centraal ingekochte antigeentesten beschikbaar te stellen.

Aandachtspunten hierbij zijn:

1. OMT-advies m.b.t. testen van mensen zonder klachten en bekende blootstelling gedurende lockdown en dringende advies kabinet om thuis te werken;
2. Doelgroepen preventief en frequent testen van mensen zonder klachten;
3. Wijze van testafname, organisatie en financiën in spoor 2b.

1. OMT-advies, advies kabinet en communicatie

- Testen, ook binnen bedrijven en ondernemingen, verloopt conform het landelijke testbeleid. Op dit moment adviseert het OMT nog negatief op het preventief en frequent testen van mensen zonder klachten binnen de werksetting, vanwege de strenge lockdown. Ze adviseren daarvoor invoeringsstudies en monitoring. Na de lockdown zou het wel kunnen (doelgroep 10, OMT-tabel), waarbij een negatieve testuitslag 48 uur geldig zou zijn.
- De beoogde uitbreiding van het landelijk testbeleid zou gedurende de lockdown van toepassing zijn op een beperkt aantal doelgroepen/werksituaties die worden gemonitord. Met de uitkomsten hiervan kan het preventief en frequent testen na de lockdown verder worden opgeschaald.
- Het RIVM geeft aan dat het van belang is om altijd de geldende maatregelen te handhaven (blijf thuis bij klachten, afstand houden) en goed te communiceren over preventief testen bij mensen zonder klachten en hoe de uitslag mag worden geïnterpreteerd. Antigeentesten hebben een beperkte gevoeligheid, zeker bij mensen zonder klachten, maar hebben bij herhaald testen in een bepaalde doelgroep of setting meerwaarde doordat er meer positieve gevallen worden opgespoord dan wanneer er niet wordt getest. Herhaald testen met antigeentesten kan daarom bijdragen aan de doelstelling van spoor 2b (veiliger werken) en 2c (veiliger studeren).
- Momenteel heeft het kabinet het dringende advies om thuis te werken afgegeven. Hierin mag geen onjuiste prikkel worden ingebracht via frequent asymptomatisch testen. Dat zou immers kunnen doen vermoeden dat door deze vorm van testen het thuiswerken niet meer hoeft.
- Planning: in februari communicatie over start preventief en frequent testen zonder klachten en bekende blootstelling, samen met communicatie over toegangstesten (2a) en hoe dit bijdraagt aan perspectief richting de zomer en heropenen van de samenleving. Vanaf maart start asymptomatisch testen van de aangewezen doelgroepen gedurende de lockdown. De pilots in het onderwijs in acht regio's lopen van begin maart tot begin mei.

2. Doelgroepen preventief en frequent testen van mensen zonder klachten

- Preventief en frequent testen van mensen zonder klachten en zonder bekende blootstelling kan bijdragen aan het sneller identificeren van besmettingen en uitbraaksituaties worden

voorkomen. Dit maakt de fysieke aanwezigheid op het werk of onderwijsinstelling voor werknemers en studenten veiliger.

- In sommige werksituaties is fysieke aanwezigheid, ook tijdens de lock down, noodzakelijk. Onder studenten bestaat een groeiende behoefte aan meer fysiek onderwijs ter bevordering van sociaal contact, concentratie en motivatie. In alle gevallen geldt dat de huidige maatregelen, waaronder de 1,5 meter afstand, nageleefd moeten worden. Meer testen zorgt voor extra veiligheid, maar kan de geldende maatregelen zolang de infectiedruk hoog is niet vervangen.

Veiliger werken

Het dringende advies is en blijft om zoveel mogelijk thuis te werken, echter zijn er bepaalde werknemers voor wie dat niet mogelijk is. Aan de hand van een aantal criteria kunnen werkzaamheden en werksituaties worden geïdentificeerd, waarbij tijdens de lock down preventief en frequent testen ingezet kan worden om veiliger werken mogelijk te maken¹. Voor deze criteria wordt aangesloten bij het kader dat SZW opstelt voor werknemers waarvoor het dringende advies om thuis te werken niet geldt:

- Werksituaties die ondanks de lockdown doorgang vinden en waar de werknemers bij de uitvoering van hun beroep geen enkele mogelijkheid hebben om hun werk thuis uit te voeren;
- Werkzaamheden die (deels) fysieke aanwezigheid van de werknemer behoeven en die strikt noodzakelijk zijn voor de voortgang van een noodzakelijk bedrijfsproces of om dringende sociale redenen (zoals hulpverlening)²;
- Werkzaamheden, waarbij vanwege hun aard, situaties kunnen voorkomen die afstand houden –buiten de schuld van de werknemer - vaak niet of moeilijk mogelijk maken;
- Werkzaamheden die tijdens de lockdown gecontinueerd zijn vanwege hun essentiële en onmisbare functies (bijvoorbeeld voedselvoorziening, openbare orde, productiebedrijven, logistiek, onderwijs).

Voor de werknemers die aan de genoemde criteria voldoen geldt verder dat werkgevers verplicht zijn om op een verantwoorde manier testen af te laten afnemen, o.a.:

- De testen worden afgenomen onder de verantwoordelijkheid van de arbodienst/bedrijfsarts of een commerciële testaanbieder (dat betekent: testafname niet door de GGD).
- Er wordt voldaan aan de geldende richtlijnen voor testen met antigeen van het LCI en de Rijksoverheid (medisch toezicht, positieve uitslagen naar GGD, etc.), hierin wordt per 1 maart 2021 voor deze specifieke werksituaties ruimte gegeven voor het testen van mensen zonder klachten. Overige versoepeling (vervallen medisch toezicht, richtlijnen behandeling afval) kunnen nog niet worden aangebracht, maar mogelijk wel na opgedane ervaring.
- Er wordt door de werkgever (i.s.m. de bedrijfsarts) goed gemonitord en bijgehouden wat het testbeleid is, hoeveel en wanneer er getest is, wat de testbereidheid was, en op welke manier het testen besmettingen in de werkomgeving hebben voorkomen.
- Een negatieve testuitslag dient – ook volgens het OMT - altijd gepaard te gaan met de waarschuwing dat de uitslag beperkt geldig is en dat iemand alert moet blijven op klachten. Er vindt daarom goede communicatie plaats richting de werknemers over de duiding van de uitslag van de test (omdat antigeentesten vergeleken met PCR-testen minder sensitief zijn) en dat men goed in de gaten moet houden als men weer klachten krijgt en dat men dan moet gaan testen bij de GGD.

Veiliger studeren

Om te onderzoeken op welke manieren preventief en zo nodig frequent testen kan bijdragen aan veilig studeren, zijn en worden verschillende pilots opgestart. In de regio Groningen is op 18 januari jl. een pilot gestart, in 7 andere regio's worden eind februari pilots opgestart. Bij elke pilot is sprake van een andere onderzoeksvraag en ook wordt gebruik gemaakt van verschillende type testen. Daarnaast werken meerdere onderwijsinstellingen in de regio samen, vaak meerdere een mbo-, hbo- en wo-instelling en waar mogelijk een universitair medisch centrum. De pilotregio's worden gevraagd om de pilots op 1 mei af te ronden en de resultaten te presenteren.

<i>Pilotregio</i>	Leeropbrengst	Type test*	Betrokken onderwijsinstellingen
Groningen	Inrichting testfaciliteit/-proces, inzicht testbereidheid	Antigeentest	RUG, Hanze Hogeschool, Noorderpoort, UMCG, AJSPh

¹ Hierbij geldt niet voor het versneld openen van werksituaties die nu dicht zijn en waar mensen nu kunnen thuiswerken. De thuiswerkregel blijft gelden.

² Hieronder vallen niet werksituaties met hoogrisico-doelgroepen (waar gewerkt wordt met kwetsbare personen, zoals ouderen, mensen in zorginstellingen, mensen met mantelzorg, chronisch zieken etc).

Delft	Inzicht in effectieve inrichting onderwijs(vormen), veilige beweging op locatie	Antigeentest / PCR-test	TU Delft, Haagse Hogeschool, Mondriaan, Erasmus MC
Amsterdam	Inrichting testfaciliteit/-proces, inzicht testbereidheid	Antigeentest	VU, HvA, Hotelschool, ROC-AF, VUMC
Den Bosch	Inrichting testfaciliteit/-proces, type en testwijze	Zelftest	Avans, HAS, Koning Willem 1, Amphia Ziekenhuis, Microvida Lab
Nijmegen	Effectieve onderwijsvormen, praktische inrichting van onderwijs	Blaastest / antigeentest	HAN, Radboud Universiteit, ROC Nijmegen, Radboud UMC
Eindhoven	Testbereidheid, type en testwijze, praktische inrichting van onderwijs	Speekseltest / CE-IVD sneltest	Fontys, TU Eindhoven, Summa College
Utrecht	Inrichting testfaciliteit/-proces, type en testwijze, effectieve onderwijsvormen	Blaastest / antigeentest	HU, MBO Amersfoort, Utrecht Science Park, UMC Utrecht, TNO
Rotterdam	Inrichting testfaciliteit/-proces, type en testwijze, praktische inrichting van het onderwijs	Zelftest / PCR-test	EUR, Hogeschool Rotterdam, Albada College

* gebaseerd op ingediend onderzoeksvoorstel, kan nog worden aangepast

3. Wijze van testafname, organisatie en financiën in spoor 2b en 2c

De antigeensneltest kan op verschillende wijze en door verschillende partijen worden afgenomen. De test kan worden afgenomen door een commerciële/professionele partij onder medisch toezicht, door een getraind persoon onder medisch toezicht (arbodienst, bedrijfsarts) georganiseerd door een instelling/bedrijf of op termijn door zelfafname van een test.

Op 8 februari jl. is er een tussenrapportage van de vier pilots op spoor 2 uitgebracht door VNO-NCW. Doel van deze pilots was om te kijken wat er nodig is om bedrijven te kunnen laten testen op locatie. De belangrijkste bevindingen zijn:

- Draagvlak voor frequent asymptomatisch testen bleek af te hangen van twee factoren: *benefits* (direct eigen belang) en *belasting* (frequentie afname diepe neusswab)
- Samenwerking tussen bedrijven en arbodienst en/of bedrijfsarts is een knelpunt.
 - o Door overbelasting bij bedrijfsartsen/arbodiensten kunnen zij niet meehelpen testlocaties opzetten bij hun klanten.
 - o Opzet van een testlocatie blijkt niet altijd in het primaire belang van de arbodienst te liggen.
 - o Voor kleinere arbodiensten is het opzetten van een testlocatie te ingewikkeld.
- Bij alle pilots is om bovenstaande redenen uiteindelijk samengewerkt met een commerciële organisatie. Dit werd positief ervaren. De dienstverlening die zij boden was het inkopen van de testen en materialen, het dragen van de medische verantwoordelijkheid, het leveren van de ICT, het bemensen van de testlocaties en het terugkoppelen van de uitslagen aan de geteste personen.
- Het had meerwaarde wanneer een projectleider werd ingevlogen om te helpen bij het opzetten van een testfaciliteit bij de werkgever.

Een uitbreiding van het testbeleid naar testen van asymptomaten heeft in de regeling voor het oorspronkelijke spoor 2 (werkgevers/werknemers) een aantal consequenties:

- De huidige regeling is bedoeld voor testen met klachten. De helpdesk heeft een signaal afgegeven aan VWS met als strekking dat er veel onduidelijkheid en ontevredenheid is over deze regeling en waarom er in de voorwaarden staat dat de regeling uitsluitend bedoeld is voor mensen met klachten of na BCO. Deze mensen komen namelijk niet naar een werkgever/bedrijf toe, maar moeten in quarantaine en/of zich laten testen bij de GGD.
- Een mogelijkheid is om de voorwaarden te wijzigen, zodat asymptomatisch testen mogelijk wordt. Grootste nadeel hiervan is dat de prijs in de regeling per testafname is relatief hoog is (ca. 61 euro versus 38 euro in spoor 2a).

Advies – organisatie en financiering

U wordt geadviseerd om voor de organisatie en financiering van preventief en frequent testen voor veilig werken onderscheid te maken tussen de publieke en private sector. Voor de publieke sector wordt u geadviseerd om:

- Geadviseerd wordt om voor testen in de publieke sector (bijv. politie, onderwijs), voor werkzaamheden die altijd doorgaan ook tijdens de lockdown, centraal ingekochte antigeentesten beschikbaar te stellen.

- Optioneel: er zou (tijdelijk) gebruik gemaakt kunnen worden van (een deel van) de testcapaciteit van OFL voor toegangstesten, zolang dit niet ten koste gaat van het primaire doel van spoor 2a. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn zolang sectoren nog niet open kunnen.

Voor de private sector geldt dat:

- Zij verantwoordelijk zijn voor de eigen organisatie van testcapaciteit. Zij worden daarbij ondersteund door de helpdesk, LCH bestelmogelijkheden en toolkit.
- Op basis van de bevindingen uit eerste pilots blijkt dat commerciële teststraten goed in staat zijn om testcapaciteit te leveren aan werkgevers. De rol van bedrijfsartsen en arbodiensten blijkt minder passend.
- De vraag vanuit werkgevers is om de financiële regeling die nu geldt voor testen van werknemers met klachten via bedrijfsartsen/arbodiensten te wijzigen, zodat ook preventief en frequent testen binnen de regeling valt. Wijzigen van een reeds bestaande financiële regeling is in theorie mogelijk, maar er bestaat een juridisch afbreuk risico en het vraagt om bespreking in MCC. Daarnaast is het tarief van 61 euro in deze regeling hoog voor preventief testen.
- U wordt geadviseerd om in plaats daarvan met pilots de route van zelfafname te verkennen voor de private sector en indien gewenst een alternatieve financieringsstroom in te stellen. Bijvoorbeeld door testen (deels) te vergoeden of door een pool van projectleiders in te zetten om bedrijven te begeleiden bij de opzet van testfaciliteiten.

Om verdere onduidelijkheid te voorkomen wordt op de diverse communicatiekanalen heel duidelijk gemaakt dat de regeling enkel bedoeld is voor personeel met klachten of na BCO. En dat momenteel gewerkt wordt aan het ontwikkelen van beleid om personeel ook preventief te kunnen testen.

Toelichting

Commerciële/professionele afname (onder medisch toezicht) – huidige spoor 2b

- Bedrijven of instellingen die het testen zelf willen organiseren kunnen hiervoor een commerciële partij inhuren of dit zelf organiseren met behulp van een (bedrijfs)arts. Veel commerciële partijen bieden testen aan, voornamelijk antigeentesten, soms ook PCR-testen. Deze bedrijven testen vanuit een bedrijfsmatig oogpunt en zijn daarmee zorgaanbieder.
- Bedrijven en instellingen worden hierin ondersteund met een toolkit, helpdesk en een regeling die de afnamekosten vergoed (circa 61 euro) per test.
- Deze manier van testen heeft een hoge betrouwbaarheid en kwaliteit van testen, de IGJ houdt toezicht en met de betrokkenheid van een arts is meldplicht en adequate omgang van (medische) persoonsgegevens geborgd.
- Wanneer besloten wordt het testbeleid te verruimen naar het preventief en zo nodig frequent testen van asymptomaten, kan dit opgenomen worden in de LCI-handreiking en de uitgangspunten als onderdeel van het landelijk testbeleid, zodat dit geen restrictie meer is voor commerciële/professionele afname binnen bedrijven en instellingen. Daarmee doen we recht aan de huidige praktijk, waar al asymptomatisch getest wordt.

Afname onder begeleiding van een hiervoor getraind persoon binnen een instelling/bedrijf - niet bedrijfsmatig en zonder medisch toezicht

Momenteel onderzoekt de programmadirectie COVID-19, samen met WJZ, PZo (zij gaan beleidsmatig gaan over de WKKGZ) en IGJ of het mogelijk is om het regime op het medisch toezicht (verlengde arm) en het toezicht daarop te versoepelen voor bedrijven/instellingen die niet hun personeel willen testen. Hierover wordt u separaat geadviseerd.

Zelfafname

- Het OMT heeft in haar 99^e advies geoordeeld dat antigeentesten in bepaalde settings betrouwbaar gebruikt kunnen worden als zelftest. Zelfafname (die thuis kan plaatsvinden) is een interessante optie vanwege het naar verwachting positieve effect op de testbereidheid en de schaalbaarheid.
- Op dit moment zijn nog geen antigeentesten op de markt beschikbaar met een CE-markering die zelfgebruik toestaan. Als deze toepassing mogelijk wordt, afhankelijk van de CE-certificering en andere juridische aspecten, dan is het denkbaar dat zelfafname geleidelijk wordt opgeschaald naar alle eerder omschreven doelgroepen. Tot die tijd is het nuttig om informatie op te doen door middel van pilots.
- Zelfafname thuis of zelfafname binnen bedrijven (zonder enige vorm van toezicht door de werkgever en vrijwillige deelname) is juridisch gezien als er aan de andere voorwaarden (CE-markering ect.) voldaan wordt een goed begaanbare route voor spoor 2b en 2c. U wordt hierover separaat geïnformeerd.